

Net uit: Vergeef ons

Vergeef ons van A.M. Homes (*May We Be Forgiven*), uitgeverij [De Bezige Bij](#), vertaald door **Gerda Baardman** en **Wim Scherpenisse**.

Vergeef ons is een heftig boek, een achtbaan. Alle klassieke Homes-thema's komen langs: gestoorde en/of verveelde mensen, verschillen tussen arm en rijk, slechte huwelijken, vreemde ontmoetingen, bizarre seks, geweld, een cascade van uitzinnige rampen en rampjes, *freak accidents* en genegenheid uit onverwachte hoek.

Hefdig

Hoogleraar en Nixon-specialist Harold Silver wordt verliefd op Jane, de vrouw van zijn gestoorde, gewelddadige maar zeer succesvolle broer George. Als George na een aanrijding, waarbij hij de ouders van een tienjarig jongetje heeft doodgereden, op de psychiatrische afdeling van het ziekenhuis belandt en Harolds echtgenote Claire op zakenreis is, deelt Harold het bed met zijn schoonzusje. Midden in de nacht loopt George weg uit het ziekenhuis, betrapt zijn broer met zijn vrouw in bed en slaat haar dood. Aan Harold de taak om de kinderen van George en Jane, die op kostschool zitten, van de situatie op de hoogte te stellen. We zijn dan pas op pagina 65 van dit 557 bladzijden tellende boek en er zijn al drie doden gevallen.

Na een bizarre, pijnlijke begrafenis-scène krijgt de kinderloze Harold het beheer over George' huis en ruime financiële middelen – en de voogdij over de verweesde zoon en dochter, twee getraumatiseerde prille pubers met wie hij niet goed raad weet. Zijn kille, zakelijke echtgenote heeft het hele verhaal gehoord en wil niets meer met hem te maken hebben.

Broer George wordt naar een opeenvolging van tbs-inrichtingen gestuurd, de ene nog vreemder dan de andere. Allerlei psychiaters en psychologen laten hun theorie'tjes op hem los en een stoet advocaten tovert juridische trucs uit de hoge hoed.

Een heel ander leven

Ondertussen moet Harold het met de kinderen, de buurt en het huishouden zien te rooien. 's Avonds zit hij achter de computer om aan zijn boek over Nixon te werken en internetdatingsites af te struinen. Beide inspanningen leiden lang niet altijd tot het gewenste resultaat.

Kortom, in het eerste deel van deze roman zet Homes in hoog tempo een ongelooflijke rotzooi neer en de rest van het boek benut ze om de troep op te ruimen. Tendenzen in de Amerikaanse maatschappij worden tot in het karikaturale doorgetrokken: de preutsheid, de *sueing*-cultuur, de angst voor betrokkenheid en gevoel, de vrees ergens verantwoordelijk voor te worden gesteld.

Nieuwe weg

In haar vorige roman, *Dit boek redt je leven*, heeft Homes een nieuwe weg ingeslagen waarop ze in *Vergeef ons* verdergaat: de toon is veel positiever dan in haar oudere werk. Sociale verbanden en de zorg voor anderen kunnen een uitweg zijn voor personages die ten prooi zijn aan ogenschijnlijk uitzichtloze somberte, doelloosheid en verveling. De verweesde kinderen van broer George blijken empathisch, intelligent en soms roerend hulpeloos te zijn; ze hebben Harold nodig en dat doet hem goed. Hij heeft zelf nooit kinderen gehad en is altijd in afzondering met zijn academische deelgebiedje bezig geweest – zijn leven was in meerdere opzichten steriel en hij wordt doodsbang van de ingrijpende veranderingen waarmee hij wordt geconfronteerd, maar hij wordt in het diepe gegooid en leert zwemmen.

Vertaalproblemen: de titel

De eerste zin van dit boek luidt in het Engels:

“May we be forgiven,” an incantation, a prayer, the hope that somehow I come out of this alive.

Dat zorgde meteen al voor een mailwisseling met de uitgever. Het ging immers om de titel. *May we be forgiven* – mogen wij vergeven worden? Dat wij vergeven mogen worden? Mogen wij vergiffenis ontvangen? Mogen wij vergeving krijgen? Nee, allemaal niks. Het moest een bezwering zijn, een gebed, een smeekbede. Hoe formuleren wij zoiets in het Nederlands? Wat staat er in de Bijbel, in liturgische teksten, in gebeden?

In de American Standard Version van de Bijbel komt de term *‘he/she/they shall be forgiven’* voor op de plaatsen waar de Britse King James Version geeft *‘it shall be forgiven him/her/them’*. In de oudere Nederlandse Bijbelversies is dat *‘het zal (...) vergeven worden’*. In die oudere versies is er dus telkens sprake van een met name genoemde overtreding die iemand vergeven wordt. In de Nieuwe Bijbelvertaling staat *‘krijgt (...) vergeving’*. In het Onze Vader heet het *‘vergeef ons (onze schulden)’*. *‘Heer, vergeef ons’* en *‘Vergeef ons, Heer’* komen in religieuze teksten veel voor – de mens is immers zondig en moet het opperwezen veelvuldig om vergiffenis smeken.

Bij Homes gaat het niet om een specifieke overtreding die vergeven moet worden: de mens

blundert heel wat af, al dan niet met de beste bedoelingen, maar kan vergiffenis vinden in en door ontferming over anderen. De vergiffenis wordt niet aan een met name genoemde persoon, godheid of instantie gevraagd, dus ook in die zin is deze bezwering of bede algemener. ‘*May we be forgiven*’ is eigenlijk nog neutraler dan ‘Vergeef ons’; de Nederlandse formulering veronderstelt een verzoek in de directe rede terwijl de Amerikaanse zin alleen op een verhoopde toestand, een gewenst eindresultaat doelt. In beide gevallen ging het er echter om dat de vergevende instantie en de te vergeven overtreding niet met name genoemd werden. Zo viel de keuze uiteindelijk op ‘Vergeef ons’, wat als bijkomend voordeel had dat het een lekker compacte titel opleverde.

Vergeef ons is het boek van de maand op [#twitlit](#)

Over de eerste zin is op [athenaeum.nl](#) een artikeltje van onze hand verschenen dat we in dit stuk hebben opgenomen.